

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

53 810 01 Jelző kutya kiképzője

Komplex szakmai vizsga

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése:

A) Hallássérültek rehabilitációja

B) Az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai

A vizsgafeladat időtartama: 20 perc (felkészülési idő: 10 perc, válaszadási idő: 10 perc)

A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 20%

A 315/2013. (VIII.28.) Korm. rendelet 3.§. (2) bekezdésében foglaltak alapján a szakmai vizsga szóbeli tételeit az 1745-15/2014 számon kiadom.

Jóváhagyta:

Nyitrai Imre
helyettes államtitkár

2014

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

Érvényes: 2014.10.15-től

Szakképesítés: 53 810 01 Jelző kutya kiképzője szakképesítés-ráépülés

Szóbeli vizsgatevékenység.

A vizsgafeladat megnevezése: Hallássérültek rehabilitációja (10541-12) és az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai (10542-12).

A vizsgafeladat ismertetése:

A szóbeli központilag összeállított vizsga kérdései a 10541-12 és 10542-12 azonosító számú szakmai követelménymodulokban megfogalmazott követelmények alapján készült.

A tételek megválaszolásához az írásbeli felkészülés eszközein (papír, írószer) kívül segédeszközök nem használhatók.

A feladatsor első részében található 1-20-ig számozott vizsgakérdéseket ki kell nyomtatni, ezek lesznek a húzótételek.

A második részben található a tanári példány, mely az értékelést segíti.

A tételsor a 37/2013. (V. 28.) EMMI rendeletben foglalt szakképesítés szakmai és vizsgakövetelménye alapján készült.

Szakképesítés: 53 810 01 Jelző kutya kiképzője szakképesítés-ráépülés

Szóbeli vizsgatevékenység.

A vizsgafeladat megnevezése: Hallássérültek rehabilitációja (10541-12) és az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai (10542-12).

1. A) Magyarázza el, milyen módon viselkedne hallássérültekkel való kommunikáció során!

1. B) Mutassa be az epilepszia jellemzőit és a rohamok keletkezését!

Szakképesítés: 53 810 01 Jelző kutya kiképzője szakképesítés-ráépülés

Szóbeli vizsgatevékenység.

A vizsgafeladat megnevezése: Hallássérültek rehabilitációja (10541-12) és az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai (10542-12).

2. A) Ismertesse a hallássérülés személyiségre, életvitelre gyakorolt hatásait!

2. B) Írja le az epilepsziás működészavarok főbb fajtáit!

Szakképesítés: 53 810 01 Jelző kutya kiképzője szakképesítés-ráépülés

Szóbeli vizsgatevékenység.

A vizsgafeladat megnevezése: Hallássérültek rehabilitációja (10541-12) és az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai (10542-12).

- 3. A) Hogyan segítene hallássérülteknek az artikuláció, intonáció és hangerő kutyával való vokális kommunikáció során szükséges szabályozásában?**
- 3. B) Mutassa be a rohamkésztséghez kapcsolódó főbb jelenségeket, és kategorizálja a leggyakoribb rohamtípusokat!**

Szakképesítés: 53 810 01 Jelző kutya kiképzője szakképesítés-ráépülés

Szóbeli vizsgatevékenység.

A vizsgafeladat megnevezése: Hallássérültek rehabilitációja (10541-12) és az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai (10542-12).

4. A) Jellemezze a hallásukat műtéti úton helyreállított hallássérültek helyzetét!

4. B) Nevezzen meg életkorhoz köthető epilepsziaformákat és jellemezze az életkor jelentőségét a gyógyhajlam tekintetében!

Szakképesítés: 53 810 01 Jelző kutya kiképzője szakképesítés-ráépülés

Szóbeli vizsgatevékenység.

A vizsgafeladat megnevezése: Hallássérültek rehabilitációja (10541-12) és az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai (10542-12).

5. A) Mutassa be a hallássérülések fokozatait és következményeiket!

5. B) Beszéljen arról, milyen esetben járhat az epilepszia agykárosodással vagy szellemi hanyatlással?

Szakképesítés: 53 810 01 Jelző kutya kiképzője szakképesítés-ráépülés

Szóbeli vizsgatevékenység.

A vizsgafeladat megnevezése: Hallássérültek rehabilitációja (10541-12) és az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai (10542-12).

6. A) Mutassa be a siketek által használt kommunikációs csatornákat!

6. B) Milyen környezeti ingerek válhatnak ki epilepsziás rohamot?

Szakképesítés: 53 810 01 Jelző kutya kiképzője szakképesítés-ráépülés

Szóbeli vizsgatevékenység.

A vizsgafeladat megnevezése: Hallássérültek rehabilitációja (10541-12) és az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai (10542-12).

7. A) Ismertesse a hallásjavító eszközök jellemzőit és szerepüket a kommunikáció elősegítésében!

7. B) Mit nevezünk aurának, milyen módokon képes a beteg elfojtani a rohamokat, és mennyire lehet veszélyes a rosszullét?

Szakképesítés: 53 810 01 Jelző kutya kiképzője szakképesítés-ráépülés

Szóbeli vizsgatevékenység.

A vizsgafeladat megnevezése: Hallássérültek rehabilitációja (10541-12) és az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai (10542-12).

8. A) Mutassa be a hallássérültek kommunikációjának sajátosságait, valamint a nonverbális kommunikáció lehetőségeit!

8. B) Hogyan valósul meg az epilepsziával élők rehabilitációja?

Szakképesítés: 53 810 01 Jelző kutya kiképzője szakképesítés-ráépülés

Szóbeli vizsgatevékenység.

A vizsgafeladat megnevezése: Hallássérültek rehabilitációja (10541-12) és az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai (10542-12).

9. A) Mutassa be a kommunikációt segítő főbb alternatív, illetve kiegészítő kommunikációs megoldásokat siketek esetében (jelnyelv, szájról olvasás)!

9. B) Mit kell a hozzátartozóknak (vagy adott esetben a tréning során a kiképzőnek) a roham alatt megfigyelni, és hogyan segíthet?

Szakképesítés: 53 810 01 Jelző kutya kiképzője szakképesítés-ráépülés

Szóbeli vizsgatevékenység.

A vizsgafeladat megnevezése: Hallássérültek rehabilitációja (10541-12) és az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai (10542-12).

- 10. A) Mutassa be a hallás szerepét, illetve azokat a fizikai és szocio-kognitív területeket, amelyek sérülése esetén zavart szenvedhetnek!**
- 10. B) Mit értünk halmazott és "status" rohamok alatt, és mikor léphet fel roham utáni bénulás?**

Szakképesítés: 53 810 01 Jelző kutya kiképzője szakképesítés-ráépülés

Szóbeli vizsgatevékenység.

A vizsgafeladat megnevezése: Hallássérültek rehabilitációja (10541-12) és az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai (10542-12).

11. A) Ismertesse a hallássérülés definícióját és okait!

11. B) Magyarázza el a rohamnaptár és a tájékoztató kártya szerepét, jelentőségét!

Szakképesítés: 53 810 01 Jelző kutya kiképzője szakképesítés-ráépülés

Szóbeli vizsgatevékenység.

A vizsgafeladat megnevezése: Hallássérültek rehabilitációja (10541-12) és az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai (10542-12).

12. A) Magyarázza el miért fontos és hogyan oldható meg a hallássérült emberek helyzetének átértékelése, személyiségük, viselkedésük megértése!

12. B) Ismertesse az epilepszia lehetséges kórokait!

Szakképesítés: 53 810 01 Jelző kutya kiképzője szakképesítés-ráépülés

Szóbeli vizsgatevékenység.

A vizsgafeladat megnevezése: Hallássérültek rehabilitációja (10541-12) és az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai (10542-12).

13. A) Miért alakulhat ki a hallássérültek szociális elszigetelődése, milyen negatív pszichés hatások érhetik őket?

13. B) Hogyan lehet diagnosztizálni az epilepsziát? Jellemezze a különböző diagnosztikai eljárásokat!

Szakképesítés: 53 810 01 Jelző kutya kiképzője szakképesítés-ráépülés

Szóbeli vizsgatevékenység.

A vizsgafeladat megnevezése: Hallássérültek rehabilitációja (10541-12) és az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai (10542-12).

14. A) Ismertesse a hallássérültek hatékony gondozásának feltételeit és főbb módszereit!

14. B) Elemezze az epilepsziások rehabilitációjának előnyös hatásait, illetve a folyamatos gondozás által kialakított betegségtudat okozta problémákat!

Szakképesítés: 53 810 01 Jelző kutya kiképzője szakképesítés-ráépülés

Szóbeli vizsgatevékenység.

A vizsgafeladat megnevezése: Hallássérültek rehabilitációja (10541-12) és az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai (10542-12).

- 15. A) Ismertesse a főbb fogyatékosági típusokat, az ezekkel élők alapvető képességeit és korlátait, és a hallássérültekre vonatkozó főbb specifikumokat!**
- 15. B) Magyarázza el, miért lehet szükséges a pszichoterápia epilepsziás betegek esetében!**

Szakképesítés: 53 810 01 Jelző kutya kiképzője szakképesítés-ráépülés

Szóbeli vizsgatevékenység.

A vizsgafeladat megnevezése: Hallássérültek rehabilitációja (10541-12) és az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai (10542-12).

16. A) Mutassa be az életkor szerepét a hallássérültek rehabilitációjában!

16. B) Jellemezze az epilepszia főbb kezelési eljárásait!

Szakképesítés: 53 810 01 Jelző kutya kiképzője szakképesítés-ráépülés

Szóbeli vizsgatevékenység.

A vizsgafeladat megnevezése: Hallássérültek rehabilitációja (10541-12) és az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai (10542-12).

17. A) Mutassa be a halmozottan sérült hallássérültek különleges igényeit és gondozásuk lehetőségeit!

17. B) Ismertesse az epilepsziával élők speciális családi, pszichés problémáit!

Szakképesítés: 53 810 01 Jelző kutya kiképzője szakképesítés-ráépülés

Szóbeli vizsgatevékenység.

A vizsgafeladat megnevezése: Hallássérültek rehabilitációja (10541-12) és az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai (10542-12).

18. A) Mutassa be a hallássérültek (re)habilitációjának különböző válfajait, helyszíneit, szolgáltatási sajátosságait!

18. B) Ismertesse az epilepsziás betegek társadalmi befogadással kapcsolatos problémáit, foglalkoztatási nehézségeit!

- 19. A) Írja le a hallássérüléssel összefüggő beszédkésztségbeli fogyatékoság jelenségét és következményeit!**
- 19. B) Milyen viselkedési, szocio-kognitív problémák a leggyakoribbak a gyerekeknél? Mi határozza meg, hogy normál vagy speciális iskolákban képezzék, oktassák az epilepsziával élő gyermeket?**

Szakképesítés: 53 810 01 Jelző kutya kiképzője szakképesítés-ráépülés

Szóbeli vizsgatevékenység.

A vizsgafeladat megnevezése: Hallássérültek rehabilitációja (10541-12) és az epilepszia neurológiai, pszichiátriai és pszichológiai alapjai (10542-12).

20. A) Mutassa be a hallássérült személyekkel való hatékony együttműködés módszereit, szempontjait!

20. B) Jellemezze az epilepsziás gyerek otthoni és iskolai nevelése során felmerülő döntési helyzeteket!

1. A) Magyarazza el, milyen módon viselkedne hallássérültekkel való kommunikáció során!

Kulcsfogalmak és összefüggések:

A hallássérülés fokozatai

A hallássérült által használt segédeszközök (implantátum, hallókészülék), és azok befolyása a kommunikációs képességére

A hallássérült által használt kommunikációs módszerek (szájról olvasás, jelnyelv, hangnyelv)

Metakommunikáció, figyelmi tényezők

Egyéni érzékenység, személyiség

1. B) Mutassa be az epilepszia jellemzőit és a rohamok keletkezését!

Kulcsfogalmak és összefüggések:

Működési zavar az agy különböző részeiben

Izgalmi és gátló folyamatok egyensúlyának megbomlása

Sok idegsejt egyszerre kezd nagyfokú működésbe, ami azután szétterjedhet az agy többi területére is.

Tünetei az epilepsziás izgalmi gócot tartalmazó és az epilepsziás izgalom szétterjedésével bevonódó agyterületek működését tükrözik

Izgalmi góc a látókéregben - színes fények, szikrák jelentkezhetnek

Izomgörcs vagy rángás - ha az izgalom a mozgató mezőkre is kiterjed

A roham súlyossága az izgalom kiterjedésének mértékétől függ

Mindkét agyféltekét bevonódása - epilepsziás nagyroham (grand mal)

Az epilepszia nem jár szükségszerűen szellemi károsodással, személyiségtorzulással

2. A) Ismertesse a hallássérülés személyiségre, életvitelre gyakorolt hatásait!

Kulcsfogalmak és összefüggések

Mentálhigiénés gondozás, pszichológiai ellátás

Súlyosan hallássérült szülők gyermekeinek speciális helyzete

Sikerélmény fokozott igénye - a verbális megerősítés kisebb hatása

A szociális környezet kirekesztő viselkedése, sorozatos kudarcélmények

A személyiséget érintő tényezők:

- Mozaikszerű információk, a lényegi összefüggések hiánya, információdeficit
- A figyelmet irányító információk hiánya
- Merevebb személyiség, megszokott sémák alkalmazása
- Vizuális benyomások hangsúlya
- Mások szándékának gyakori félreértése (agresszió, önértékelési problémák)
- Kapcsolatok beszűkülése

2. B) Írja le az epilepsziás működészavarok főbb fajtáit!

Kulcsfogalmak és összefüggések

Az epilepsziák sokfélesége az ok, agyi keletkezési hely, és gyógyhajlam szerint

Idiopátiás és tüneti epilepsziák

Szerzett: szülési agysérülés, agydaganatok, gyulladásos betegségek, baleseti agysérülés, fejlődési rendellenességek

Veleszületett epilepszia: finom működési zavar az agy kémiaiában, elsősorban az ingerületáttevődésben, így az izgalom kerül túlsúlyba a gátlás felett.

Az örökletes EEG-minták (markerek) egymástól függetlenül öröklődhetnek; ha egy személyben ezekből kettő vagy több is előfordul, nagyobb lesz a valószínűsége, hogy görcskészsége klinikai tünettel is jár, vagyis epilepsziás lesz

Fokális (parciális vagy lokalizációhoz köthető) epilepszia: változatos, az érintett agyterület funkciójától függő tünetek

Generalizált epilepszia: nem lokalizálható, általánosult működészavar - az egész betegségeggyüttesre vonatkozik

Gyógyszerezés és életmódi szabályok

3. A) Hogyan segítené hallássérülteknek az artikuláció, intonáció és hangerő kutyával való vokális kommunikáció során szükséges szabályozásában?

Kulcsfogalmak és összefüggések

Nincs visszajelzés a hibás képzésről (autokorrekciónak hiánya), kevésbé ritmusos, kevésbé dallamos beszéd

Hangsúly érzékeltetése: a szavak, kifejezések mozgásos ritmizálása

Hanglejtés érzékeltetése: látható jelekkel, dallamvonal levegőbe rajzolásával, természetes kézjelekkel

Szerepjáték, fokozatos gyakorlás, a kiképző alkalmazkodása a kliens kiejtéséhez

Hangerő: folyamatos visszajelzés, kézjelek alkalmazása

Metakommunikációs kódrendszer kialakítása

3. B) Mutassa be a rohamkészséghez kapcsolódó főbb jelenségeket, és kategorizálja a leggyakoribb rohamtípusokat!

Kulcsfogalmak és összefüggések

Görcskészséget fokozó, görcsküszöböt csökkentő tényezők: alkohol, nyugtató-altató gyógyszerek tartós, ismételt bevitele, alvásmegvonás

Terhességi toxaemia, eclampsiás rohamok

Alkalmi rohamok (nagyrohamok)

Általános veleszületett epilepsziás rohamkészség

Absence roham („kisroham”): kisiskolás korban, sokszor naponta, jól kezelhető, jóindulatú örökletes epilepszia típus

Az idiopátiás generalizált epilepszia tünetei, kognitív működések hirtelen zavara

Elrévedés, a végzett mozgás megrekedése, a környezettel való kapcsolat megszakadása

Tudatvesztés, vagyis a környezettel való kapcsolat teljes megszakadása, vagy a tudat beszűkülése

A magasabb rendű agykérgi működések átmeneti zavara (nincs teljes visszaemlékezés), a rosszullét alatti jellegzetes EEG minta

Komplex parciális roham: 5-10 másodperc alatt lezajló rosszullét, jellegzetes érzés (aura) vezetheti be, tudatzavarral jár, automatikus cselekmények (mozgás, hangadás, érzelmi) - halántéklebenyi és homloklebenyi epilepsziák tünetei

Nagyroham (grand mal) – tudatvesztéssel járó, generalizált tónusos-klónusos roham: folyamatos izomgörcs, légzésmegállás (elkékülés), végtagok és a törzs megfeszülése (tónusos szakasz), ismétlődő rángások (klónusos szakasz)

Kimerülés, eszmélet csak fokozatosan tér vissza, emlékezetkimaradás, izomláz

4. A) Jellemezze a hallásukat műtéti úton helyreállított hallássérültek helyzetét!

Kulcsfogalmak és összefüggések

A hallás műtéti úton való helyreállítása, létrehozása, az alkalmazhatóság kritériumai

BAHA (Bone Anchored Hearing Aid): csontba ágyazott hallókészülék

Cochlearis implantátum: hallássérült gyermeknél fizikai értelemben közel ép hallás mérhető

Szövegértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével

Fejleszthetőségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van, többségi iskolákba járhatnak

Gondozásuk során fontos a hallás és hallásfigyelem fejlesztése

4. B) Nevezzen meg életkorhoz köthető epilepsziaformákat és jellemezze az életkor jelentőségét a gyógyhajlam tekintetében!

Kulcsfogalmak és összefüggések

Csecsemőkor (másfél éves korig): jellemző epilepsziaformák

5-8 éves kor: jóindulatú, lokalizációhoz köthető formák, jó gyógyhajlamú absence epilepsiák

Serdülőkor: egyes epilepsiák megszűnése-átalakulása, juvenilis myoclonusos generalizált epilepszia

Örökletes tényezők által meghatározott görcskészség esetén az agy fejlődési és érési folyamatainak szerepe (idegsejtek számának változása, az idegsejtek közötti kapcsolatok létrejötte, az idegsejt nyúlványokat körülvevő rétegek - myelin hüvely - kialakulása)

Életkorhoz kötött megjelenésű, jóindulatú, vagyis gyógyszerrel (esetenként anélkül) jól befolyásolható, maradandó szellemi károsodást nem okozó epilepsziaformák

Gyógyult beteg: 3 gyógyszeresen rohammentes év után még 2 évig gyógyszermentesen is rohammentes

Felnőtt kor: lokalizációhoz köthető epilepsiák, temporális lebeny epilepszia, komplex parciális roham

Az agyi károsodás következményeként megnyilvánuló tüneti epilepsiák enyhülése, megszűnése

Idősebb kor: agyi betegségek, agyi szövődmények

5. A) Mutassa be a hallássérülések fokozatait és következményeiket!

Kulcsfogalmak és összefüggések

A hallás hiányának, illetve csökkenésének következményei

Súlyos fokban hallássérült - siket (a beszéd tartományban mért hallásszintek átlaga 90 dB vagy nagyobb veszteséget mutat, legmélyebb hangokat és a vibrációt érzékelik)

Nagyothalló: a beszéd tartományban mért hallásszintek enyhe nagyothallás esetében 30-45 dB, közepsúlyos esetben 45-65 dB, súlyos esetben 65-90 dB hallásvesztéset mutatnak

Hallásküszöb, küszöb-audiogram, maradványhallás, hangrezgés-érzékelés

Hallásvesztés okai, hallásvesztés fokozatai a főbb beszéd frekvenciákon

Elsődleges és másodlagos következmények

A nyelvi kommunikáció szokásostól eltérő fejlettsége, a beszéd elsajátításának zavara, hiánya

A megismerő tevékenység, a környezethez való alkalmazkodás képessége és egyes személyiségjegyek fejlődése

5. B) Beszéljen arról, milyen esetben járhat az epilepszia agykárosodással vagy szellemi hanyatlással?

Kulcsfogalmak és összefüggések

Jelentősebb agysérültséghez társult epilepsziák (méhen belül, szülés során, kora gyermekkorban) – nem az epilepszia a kiváltó (közös ok)

Rosszulletek kezelésének szerepe: kellő időben, eredményesen (rohammentesség)

Gyógyszerelés okozta zavarok a szellemi teljesítőképességben (vérszint-monitorozás)

Emlékezet zavar halántéklebenyi epilepsziáknál

6. A) Mutassa be a siketek által használt kommunikációs csatornákat!

Kulcsfogalmak és összefüggések

A vizuális kommunikáció előtérbe kerülése

Kommunikációs csatornák: magyar jelnyelv, jelesített magyar nyelv, nemzetközi jelnyelv, szájról olvasás, írótolmácsolás, taktilis (érintéses) tolmácsolás, totális tolmácsolás

Jelnyelv: a nyelvi kommunikációt vizuális úton közvetítő forma (-elvont gondolkodás elősegítése?)

Szájról olvasás: beszédértés vizuális formája (fejleszti a nyelvi kombinációs készséget, a vizuális emlékezetet)

Tapintás fontossága: segítőkutya jelzés/ interakció-kezdeményezés

6. B) Milyen környezeti ingerek válhatnak ki epilepsziás rohamot?

Kulcsfogalmak és összefüggések

Rosszullétek jelentkezésének okai, kiváltódásuk valószínűsége

Több tényező együttes hatása

Alkalmi rohamok: tartós alkoholbevitel, altató, nyugtató hatására (nem epilepsziás működészavar, nincs EEG eltérés) - idegsejtek görcskészségének fokozódása

Potenciális kiváltók: bizonyos meteorológiai együttállások, alváshiányos állapot, az érzelmeket igénybevevő felindultsággal járó negatív/pozitív behatások

Reflex epilepsziák: hangra, fényre

Akaratlagos előidézés öningerléssel (pl. perifériális érzőingerlés)

7. A) Ismertesse a hallásjavító eszközök jellemzőit és szerepüket a kommunikáció elősegítésében!

Kulcsfogalmak és összefüggések

Halláscsökkenés típusai: vezetékes eredetű (gyógyszer, műtét, hallókészülék), idegi eredetű (főleg hallókészülék), kevert zavar (a kettő kombinációja)

BAHA (Bone Anchored Hearing Aid): csontba ágyazott hallókészülék

Cochleáris implantáció: műtéti eljárás során a nem működő belső fület működőképpessé tétele

Hallókészülék: eszköz, amely a hangokat felerősítve juttatja a fülhöz (az emberi beszédre jellemző tartományban - háttérzaj)

Adó-vevő készülék: mikrofonnal ellátott adóból áll, amelyet a tanár használ, és egy vevőkészülékből, amely felerősíti a hangokat (kiküszöböli a környezet zaját)

Az eszközök gyakorlati alkalmazhatóságának korlátai, a hangjelző kutya képzésének a használt eszközhöz igazított specifikumai

7. B) Mit nevezünk aurának, milyen módokon képes a beteg elfojtani a rohamokat, és mennyire lehet veszélyes a rosszullét?

Kulcsfogalmak és összefüggések

Fuvallat - a rohamokat közvetlenül megelőző, visszatérő jelenségek, amelyeket a beteg megérezhet, mielőtt még görcsök vagy eszméletvesztés következne be.

Az aura a rohamok kiindulásához kapcsolható agyi terület működésére jellegzetes

Saját módszer megtalálása és/vagy kifejlesztése a rohamok elfojtására: az egyik kézben jelentkező rángásokat megakadályozása a másik kézzel, szellemi koncentráció az aura megjelenésekor, önkondicionálás.

Az epilepsziás nagyroham önmagát korlátozó folyamat, nem vezet halálhoz

Veszélyhelyzetek: légutakba idegen anyag kerül a roham alatt, ágyban párnán hason - fekvésben keletkező roham, vízben, fürdés közben keletkező rohamok.

8. A) Mutassa be a hallássérültek kommunikációjának sajátosságait, valamint a nonverbális kommunikáció lehetőségeit!

Kulcsfogalmak és összefüggések

Szurdopedagógia: auditív-verbális oktatási módszer vs. bilingvális módszer

Jelkommunikáció: ujj-abc (daktil abc, fonomimikai abc), jelnyelv (vizuális kódrendszer legfejlettebb formája)

Szájról olvasás: beszédértés vizuális formája (fejleszti a nyelvi kombinációs készséget, a vizuális emlékezetet)

Testbeszéd: nem verbális jelek használata (mimika, tekintet, gesztusok, testtartás, térköz).

Hangulatot, érzelmeket is közvetít.

Hivatalos ügyek intézése szakképzett jeltolmács segítségével

8. B) Hogyan valósul meg az epilepsziával élők rehabilitációja?

Kulcsfogalmak és összefüggések

Szakemberek csapatmunkája: ideggyógyászaton belül – epileptológus, elektorenkefalográfus, neuropszichológus, pszichológus, szociális munkások, pszichiáter és neuropatológus

Diagnózis megállapítása és a kezelés beállítása ideggyógyász feladata

Nemzetközi Epilepsziaellenes Liga Magyar Tagozata

Az epilepsziával élő betegek számára az ellátás alapkövetelményei:

- Korszerű diagnosztika, alvász EEG és CT vizsgálat
- Az epilepszia típusa szerinti gyógyszerelés biztosítása antiepileptikum-vérszint monitorozással
- Tartós gondozás azonos gondozó orvos által: betegség követése (rohamok gyakoriságának alakulása), pszichés problémák, családi nehézségek, illetve a társadalmi beilleszkedés problémáinak segítése
- Gyógyszer-rezisztencia (gyógyszerek hatástalansága, a rohamok fennmaradása) esetén műtéti megoldás keresése, kivizsgálás biztosítása

9. A) Mutassa be a kommunikációt segítő főbb alternatív, illetve kiegészítő kommunikációs megoldásokat siketek esetében (jelnyelv, szájról olvasás)!

Kulcsfogalmak és összefüggések

A siketnéma szó jelentése, a jelentéstartalom változása és elfogadottsága

Prelingvális siket, hangnyelv vs. jelnyelv

Demutizálás, viták az elvont gondolkodás elősegítésének kérdésében

Jelkommunikáció: ujj-abc, jelnyelv (a nyelvi kommunikációt vizuális úton közvetítő forma)

Szájról olvasás: beszédértés vizuális formája (fejleszti a nyelvi kombinációs készséget, a vizuális emlékezetet)

9. B) Mit kell a hozzátartozóknak (vagy adott esetben a tréning során a kiképzőnek) a roham alatt megfigyelni, és hogyan segíthet?

Kulcsfogalmak és összefüggések

Megfigyelés, adatszolgáltatás: rohamot megelőző, az alatti és azt követő események

Aura jelentkezése: a rohamokat közvetlenül megelőző visszatérő érzés, amiből a rohamozó tudja, hogy rohama következik

Motoros tünetek, görcsös megfeszülés/rángások, bevonódó testtájak, egyoldali vs. kétoldali rángások, mindez milyen sorrendben

Öntudat megőrzése – részleges, teljes elvesztése (beszédzavar, feladatok), emlékezetzavar

Roham utáni zavart viselkedés (beszédzavar, végtagbénulás) - jelzi az érintett agyterületeket

A rohamok rendszerint maguktól megszűnnek nincs szükség orvosi beavatkozásra - kivételek

Sérülés vagy más bántalom elkerülésének módjai

Videofelvétel készítése (személyiségi jogok!)

10. A) Mutassa be a hallás szerepét, illetve azokat a fizikai és szocio-kognitív területeket, amelyek sérülése esetén zavart szenvedhetnek!

Kulcsfogalmak és összefüggések

A külvilág megismerésén, tájékozódás, ingerek feldolgozása

A környezet jelenségeit (minden irányból) közvetíti, akarattal nem kapcsolható ki

Felkészít a bekövetkezett eseményre (rugalmasság, alkalmazkodás)

Magatartást irányító jelleg

Kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás fontos eszköze

A hangos beszéd elsajátítása

A magyar lakosság kb. 10%-a hallássérült, számuk egyre nő

10. B) Mit értünk halmozott és "status" rohamok alatt, és mikor léphet fel roham utáni bénulás?

Kulcsfogalmak és összefüggések

Egybefüggő, tartós rohamállapot, amely súlyosan érinti a szellemi és testi működéseket.

Nagyrohamokból (grand mal) keletkező status epilepticus: legsúlyosabb forma - teljes öntudatlanság, kóma, a légzés, keringés, vegetatív idegrendszer működése felborul - életveszélyes állapot, sürgős kórházi kezelést igényel, epileptológiai feladat

Komplex parciális rohamokból álló status epilepticus: tartós zavartság, EEG igazolhatja, hogy rohamállapot

Absence status (enyhébb forma): beszűkült tudatállapot, megrekedtség, kommunikációs zavar

Vénás Seduxen injekció hatása, EEG diagnosztika

Agykérgi mozgatóközpontokat érintő rohamok: nagyfokú izgalomba került agyi idegsejtek kimerülése, általuk vezérelt működések átmeneti felfüggesztődése, gyengülése

Emlékezet működéséért felelős (beszédközpontot is érintő agyi területek) - komplex parciális rohamok után átmenetileg lebénulhat a kommunikáció

Látókéreg epilepsziás rohama utáni átmeneti vakság

Érzőműködésekben mutatkozó zsibbadás

11. A) Ismertesse a hallássérülés definícióját és okait!

Kulcsfogalmak és összefüggések

Gyógyypedagógiai értelemben: a hallórendszer valamely részének (hallás szerve, az idegpályák vagy a központi idegrendszer megfelelő területe) veleszületett, vagy szerzett okok miatt súlyosan és visszafordíthatatlanul károsodást szenved

A károsodás létrejöttének ideje: pre-, peri-, postnatalis időszak

Fejlődési rendellenesség, amely az éptől eltérő hallásteljesítményt eredményez

A hallási rendellenesség folytán (a sérülés időpontja, mértéke, minősége miatt) a beszédbeli kommunikáció spontán kialakulása, zavartalan fejlődése vagy folytatása lehetetlen, így gyógyypedagógiai (re)habilitáció szükséges

Veleszületett (öröklött, méhen belüli károsodás) vagy szerzett (koraszülés, gyógyszerártalom, fertőző betegségek következménye, sérülés, dobhártya szakadás)

11. B) Magyarázza el a rohamnaptár és a tájékoztató kártya szerepét, jelentőségét!

Kulcsfogalmak és összefüggések

Éves áttekintés a rohamok gyakoriságáról, eloszlásáról és esetleg más eseményekkel való összefüggéséről - gyógyszer vagy gyógyszer-kombináció hatásának kiértékeléséhez

Gyakori rohamok esetében, ha különböző gyógyszerekkel próbálkoznak

Hosszú távú javulás, romlás a rohamok gyakoriságában - legfontosabb állapotjelző adat

Rohamnaptár szolgálhat azonosító kártyaként

Tájékoztató kártya rosszullét esetére (személyi adatok, lakcím, a legközelebbi hozzátartozó, kezelő intézmény és orvos, rendszeres gyógykezelés, epilepsziás működészavar néhány jellemzője).

12. A) Magyarázza el miért fontos és hogyan oldható meg a hallássérült emberek helyzetének átértékelése, személyiségük, viselkedésük megértése!

Kulcsfogalmak és összefüggések

Társadalmi és jogi környezet: negatív és pozitív diszkrimináció

A társadalmi megítélés megváltoztatása, érzékenyítő tréningek

Szimulációs módszer

Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges - a pszichés fejlődés zavara miatt - beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk

Empatikus és türelmes attitűd fontossága

12. B) Ismertesse az epilepszia lehetséges kórokait!

Kulcsfogalmak és összefüggések

Kóros idegi önszerveződési folyamat végeredménye

Agyi fejlődési rendellenességek (agy barázdáltsága nem alakul megfelelően, agykéreg szigetek kialakulása)

Csecsemő/kisgyermekkorai epilepsziák - fejlődésbeli elmaradás, különböző idegrendszeri károsodottságra utaló tünetek

Baleseti agysérülések: agykéregben egyes sejtcsoportok elhalhatnak - az ingerület javára változik meg az ingerület és gátlás mintázata - kellő gátló összeköttetés nélkül maradt sejtek izgalmi tevékenysége csak fokozatosan alakul ki.

Agydaganatok: minél lassabban nő, annál nagyobb az esély

Születéskor vagy méhen belül elszenvedett agyi oxigén-ellátási zavar: szellemi fejlődésben való elmaradást is okozhat

Gyulladásos megbetegedések: agyhártya- illetve agyvelőgyulladás maradványtünete

Kromoszóma- illetve génrendellenesség (öröklött epilepsziák): részben ismert öröklésmenet.

Ép agy, sajátos kóros agyi elektromos tevékenység (5 éves kor felett és serdülés táján keletkező epilepsziák túlnyomó többsége ilyen eredetű) - bizonyos agyi fejlettségi állapot, illetve a kémiai ingerületátvivő rendszerek bizonyos érettségekor jelenik meg a rendellenesség.

13. A) Miért alakulhat ki a hallássérültek szociális elszigetelődése, milyen negatív pszichés hatások érhetik őket?

Kulcsfogalmak és összefüggések

A korai életkortól a hallás hiánya alapvetően befolyásolja a társakhoz való viszonyt és a szocializálódást

Nyelvi és pszichoszociális fejlettség

Hallásállapot, beszédmegértés, mentális állapot, szociokulturális környezet

Szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációi, egyéni fejlesztés

Pszichés funkciók (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás) fejlesztése

Kutyás terápia potenciális hatásai: érzelmi, akaratí fejlődés, helyes társas viselkedés, kapcsolatteremtő képessége, stressz-csökkentő tényező

13. B) Hogyan lehet diagnosztizálni az epilepsziát? Jellemezze a különböző diagnosztikai eljárásokat!

Kulcsfogalmak és összefüggések

Információforrások: rohamok megfigyelése (hozzátartozók), EEG vizsgálatok, képalkotó eljárások.

Agyi elektromos tevékenység (EEG) hagyományos vizsgálata

Örökletesen meghatározott görcskészségnek EEG vizsgálattal kimutatható jelei

Szabadon mozgó állapotban tartósan (24 óráig vagy tovább) felvett EEG jelentősége

Az epilepsziás agyi működészavart tükröző izgalmi elektromos jelenségek a rohamok közötti időben is jelen vannak és úgynevezett epileptiform potenciálok formájában az EEG-a felismerhetők

Tartósan negatív EEG epilepsziás működészavar mellett

EEG eltérések rohammentes embereknél (öröklött EEG-minta hordozók, rohamkészség nélkül)

Roham alatti EEG felvételtől az epilepszia típusának megállapítása

Alvásmegvonásos EEG vizsgálat

Az ismétléses EEG, alvásvizsgálat: az epilepsziás működészavar típusának és helyének kimutatása a rohamok közötti időszakban

Video-EEG vizsgálat - epilepsziás rohamok klinikai és EEG tüneteinek egyidejű megfigyelésére, rögzítésére és tanulmányozására (műtét előtt, epilepsziás rohamokat utánzó rosszullét jelenségek elkülönítése)

Komputer tomográfia (CT): az agy szerkezetéről – de a működészavar hátterében nem feltétlenül áll szerkezeti eltérés (lehet negatív a CT)

A működészavar helyének, kimutatására roham alatti vizsgálata (különösen műtét előtt)

SPECT vizsgálat - működés különböző vonatkozásai, PET - agyi anyagcsere

Mágneses rezonancia (MR) vizsgálat

14. A) Ismertesse a hallássérültek hatékony gondozásának feltételeit és főbb módszereit!

Kulcsfogalmak és összefüggések

Gondozás megtervezése: a hallássérülés bekövetkeztének, felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, a fejlesztés megkezdésének ideje

Hallássérültek oktatásának intézményrendszere Magyarországon

Gyermekek ellátása: utazótanári ellátás, speciális intézményi ellátás

Pedagógiai és egészségügyi rehabilitáció

Szakszerű hallásnevelés, (a meglévő hallásmaradvány aktivizálásának fontossága)

A készségek egyéni, differenciált fejlesztése az eltérő kommunikációs adottságok figyelembevételével

14. B) Elemezze az epilepsziások rehabilitációjának előnyös hatásait, illetve a folyamatos gondozás által kialakított betegségtudat okozta problémákat!

Kulcsfogalmak és összefüggések

Életmódi, munkaalkalmassági, illetve a társadalmi életben való részvételre vonatkozó tanácsadás

A tanácsadó személyes ismerete, a bizalom fontossága (csak az ilyen embertől kapott tanácsot fogadja meg)

A gondozás igényének különböző szintjei: ritkábban vagy gyakrabban, attól függően, hogy mennyire van egyensúlyban a gondozott, és hogy a probléma orvosi vagy pszicho-szociális kérdései vannak előtérben

A gondozás folyamatos személyes kapcsolat

A tartós rosszullétmentességet jelentő gyógyszerelés beállítása, valamint a tartós gyógyszerelés ellenőrzése

Tünetmentes, gyógyszert szedő betegek gondozása, laboratóriumi vizsgálati ellenőrzések

Viszonylag gyakori rohamoknál egy-egy rosszullét esetén a kórházba való szállítás szükségtelen - szokatlan, vagy váratlan esemény esetén a gondozó orvost kell értesíteni

15. A) Ismertesse a főbb fogyatékosági típusokat, az ezekkel élők alapvető képességeit és korlátait, és a hallássérültekre vonatkozó főbb specifikumokat!

Kulcsfogalmak és összefüggések

Fogyatékoság, betegség, károsodás, funkciózavar

Testi struktúrák károsodása, pszichofizikai teljesítmény akadályozottsága, társadalmi életben való részvétel korlátozódása

Érzékszervi fogyatékoságok, mozgásszervi fogyatékoságok, pervazív fejlődési zavarok

A sajátos nevelési igény fogalma

A hallássérültek rehabilitációjának specifikumai (gondozás szakszerű megtervezése, a gyerekek ellátásának különböző formái, pedagógiai és egészségügyi rehabilitáció, a szakszerű hallásnevelés főbb szempontjai, a készségek egyéni és differenciált fejlesztésének fontossága)

15. B) Magyarázza el, miért lehet szükséges a pszichoterápia epilepsziás betegek esetében!

Kulcsfogalmak és összefüggések

A pszichoterápia meghatározása (az emberi együttélés és lelki problémák hatékony kezelési módszere, felismerteti a hibás megoldásokat, és új megoldásokra tanít)

A pszichoterápiára szoruló sajátos helyzete (sok tartós betegséggel élő úgy érzi, hogy nem azonos értékű az egészséges emberekkel; vélt vagy valóságos háttérbe szorítottság érzése)

Konfliktushelyzetek kezelése (hajlamos magát hibáztatni, áldozat szerep)

Szokásosnál szorosabb kapcsolat az anyával - túlvédett, óvott gyermek

Serdülő nehezebben tud párkapcsolatot kialakítani

Csoport-pszichoterápia – a társadalmi beilleszkedés érdekében

16. A) Mutassa be az életkor szerepét a hallássérültek rehabilitációjában!

Kulcsfogalmak és összefüggések

Korai felismerés és gondozás jelentősége, megoldásai

A spontán beszédfejlődés elmaradása mint tünet

A hangos beszéd kialakulása után hallássérültté vált hallássérültek jellemzői

A hallássérült tanulók iskolai fejlesztésének elvei, feltételrendszere

A hallássérült tanulók többségi iskolában történő együttnevelésének lehetősége (oktató pedagógusok felkészítése)

16. B) Jellemezze az epilepszia főbb kezelési eljárásait!

Kulcsfogalmak és összefüggések

1. Nem gyógyszeres eljárások

A szervezet természetes védekezési reakciói,

Hajlamosító tényezők tudatos kerülése

Magatartásterápia:

- a rohamok gátlása, leállító manipulációk tudatosítása és begyakorlása
- a rohamgátló lélektani-élettani állapotok előidézése: biofeedback (állapot-visszajelző) technikák alkalmazása (pl. stabilizáló, rohamgátló sajátosságú EEG-ritmus fenntartásának megtanulása)
- „Aura” esetén feltételes reflex kiépítése (semleges érző inger működésbe hozza a rohamleállító mechanizmust), a folyamatot hipnózis segítheti
- lelki mechanizmusok erősítése, amelyek a rohamokat elősegítő érzelmi tényezőket (szorongás, stressz) kontrollálni tudják (pl. relaxációs tréning)
- természetgyógyászati eljárások, szerek hatása
- rohamkiváltó inger ismételt alkalmazása kiolthatja a hatást

2. Gyógyszeres megoldások

- gyógyszer-kombinációk kipróbálása, vérszint-monitorozás

Főbb gyógyszerek: karbamazepin (Stazepine, Neurotrop, Tegretol, Temporal, Timonil)

3. Műteti eljárás: csak ha nem segítenek eléggé a gyógyszerek

Műtét feltételei: a rohamok kiinduló góca ismert (nagy műszerezettséget igénylő, bonyolult, hosszadalmas eljárás), és olyan agyterületben van, ami műtétileg károsodás nélkül eltávolítható (Leginkább műthető terület a halántéklebeny, a felnőttkori epilepsziák leggyakoribb helye, de csak az egyik halántéklebenyen lehet végezni, ha a másik eléggé ép ahhoz, hogy az emlékezet működéseket kellő szinten fenntartsa.)

17. A) Mutassa be a halmozottan sérült hallássérültek különleges igényeit és gondozásuk lehetőségeit!

Kulcsfogalmak és összefüggések

A halmozott fogyatékoság, mint gyógypedagógiai probléma

A halmozott fogyatékosággal együtt járó hallássérülés okai, a fejlesztés lehetőségei

A tanulást, nyelvfejlődést súlyosan akadályozó tényezők jelenléte, súlyos akadályozottság a nyelvi kommunikáció kiépítésében

A beszéd-, nyelvtanulási (diszfáziás) és egyéb tanulási zavar tüneteit mutató tanulók komplex korrekciója

Az enyhén, közép-súlyosan értelmi fogyatékos súlyosan hallássérültek nevelése

17. B) Ismertesse az epilepsziával élők speciális családi, pszichés problémáit!

Kulcsfogalmak és összefüggések

A krónikus betegséggel élő családtagok ellátása, gondozása igen jelentős érzelmi és anyagi megterhelést jelent

Megszokottól eltérő módon alakuló családi viszonyok – az epilepsziás személy családban elfoglalt helytől függően

Gyermek: önállóság elvesztéséhez vezető túltámogatás, túlvédelem (folyamatos felügyelet, kontroll)

Serdülő: a túl szoros kötésben a természetes elszakadás nem történhet meg – problémák az önértékelésben, párválasztásban

Szülő: kellő magyarázat híján kedvezőtlenül terhelheti a gyermeket, valamint torzulhat az ideális apai-anyai szerepmegosztás

A családon, szociális közösségeken belüli elfogadás szerepe a reális énkép kialakításában

Önálló életvitelre való felkészítésre törekvés - részvétel a családi döntésekben, feladatok és kötelezettségek

A felnőtt epilepsziával élő családtagok: ideális viszony - mintha egészségesek lennének

18. A) Mutassa be a hallássérültek (re)habilitációjának különböző válfajait, helyszíneit, szolgáltatási sajátosságait!

Kulcsfogalmak és összefüggések

Szervezett segítség, amelyre egészségükben, testi és/vagy szellemi épségükben tartósan vagy véglegesen károsodott emberek rászorulnak a társadalomba, a közösségbe történő visszailleszkedésük érdekében

Hallássérültek oktatásának intézményrendszere Magyarországon

Pedagógiai és egészségügyi rehabilitáció

Az életkor szerepe a rehabilitációs eljárások kialakításában

Egyéni, differenciált fejlesztés

18. B) Ismertesse az epilepsziás betegek társadalmi befogadással kapcsolatos problémáit, foglalkoztatási nehézségeit!

Kulcsfogalmak és összefüggések

A társadalom tartózkodása, idegenkedése az epilepsziás beteggel szemben: óvodában, iskolában, munkahelyeken

A többségi társadalom nevelése: a (tartósan) beteg ember iránti türelemre és segítőkészségre

A pályaválasztás kérdése: gyógyszeres kezelés mellett tartósan rohammenteseknél nincs korlátozás

Fennmaradó rohamok esetén - rosszullétek veszélye önmagára és másokra

Veszélyesség szubjektív megítélése - formális megítélés, nem a konkrét munkakörben vagy munkafolyamatban rejtőző tényleges veszélyt tekintik irányadónak

Munkaképességet befolyásoló tényezők: rohamok száma, általános állapot, végzett munka jellege

Defenzív szemlélet a munkaadók részéről: negatív szelekciót eredményező előítéletek, félelmek

Az epilepsziás munkavállaló megítélése: állapotát mennyiben kezelik betegségként, szakértelmének és munkavégző képességének objektív/szubjektív megítélése, leszázalékolás, rokkantsági nyugdíj, mint megoldás

Gépjárművezetői alkalmasság megítélése: epileptológus szakember bevonásának fontossága, (az epilepszia típusától függően 1-2 évi rohammentesség után, gyógyszerelés mellett, ha gondozásban áll; ha 3 gyógyszeresen rohammentes év után még 2 évig gyógyszermentesen is rohammentes; "alkalmi" epilepsziás roham esetében 1 év türelmi idő után)

Önsegítő csoportok: segítség a szociális és lelki problémák megoldásában, a közvélemény hozzáállásának megváltoztatásában, érdekvédelem

19. A) Írja le a hallássérüléssel összefüggő beszédképességbeli fogyatékoság jelenségét és következményeit!

Kulcsfogalmak és összefüggések

Elsődleges és másodlagos következmények

A halláskárosodás miatt a beszédkommunikációban az érthető ejtés teljesen elmarad, vagy erősen sérül

Korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása

Módosul a megismerő tevékenység, esetenként az egész személyiség megváltozhat

A legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes alkalmazása

19. B) Milyen viselkedési, szocio-kognitív problémák a leggyakoribbak a gyerekeknél? Mi határozza meg, hogy normál vagy speciális iskolákban képezzék, oktassák az epilepsziával élő gyermekeket?

Kulcsfogalmak és összefüggések

Iskolai nehézségek (nyelvhasználat, matematika, olvasás) – betegség és előítéletek következménye

Integrált oktatás: esetleg későbbi szociális érés, izoláltság

Középsúlyos esetek fejlesztése, gondozása: speciális gyógypedagógiai óvodákban

Súlyos epilepsziások: intézetekben

Az epilepsziás gyerekek 10-25%-a értelmi fogyatékos

Kisegítő iskolában: ha értelmi fogyatékoságra utaló jelek az iskolaérettségi vizsgálaton

A stressz, feszültség, izgalom szerepe a roham kiváltásában (határozott nevelés/tiltás önmagában nem okoz rohamot)

Túlzott óvás - önállótlan, bizonytalan, gyengébben teljesítő gyerekek

Gyógyult gyerekeknél a rossz iskolai teljesítmény, a magatartási, beilleszkedési zavarok, zárkózottság, gátlásosság vagy gátlástalanság megmaradhat – elkerülése: epilepszia kezelésével egy időben kezdődő pszichológiai gondozás segítségével

20. A) Mutassa be a hallássérült személyekkel való hatékony együttműködés módszereit, szempontjait!

Kulcsfogalmak és összefüggések

Szociálisan kompetens viselkedés kialakítása hallássérültekkel

Kompenzáló technikák megismerése, együttműködés az alkalmazásukban

Elsősorban nem hangok, hanem jelnyelv, szájról olvasás, testbeszéd, szemkontaktus útján történő kommunikáció

Kommunikáció szekvenciája: hallássérült személy figyelmének felhívása, odafordulás, szemkontaktus felvétele, finom érintés (vállon) vagy intés, háttérzaj csökkentése, jó megvilágítás, ideális távolság (szájról olvasáshoz 1,5-2 m)

Meg nem értés esetén nem hangosabb, hanem lassabb, artikuláltabb ismétlés

A hallássérült számára igen fárasztó az egész napos koncentráció

Info-kommunikációs akadálymentesítés

20. B) Jellemezze az epilepsziás gyerek otthoni és iskolai nevelése során felmerülő döntési helyzeteket!

Kulcsfogalmak és összefüggések

Félelem az iskolában keletkező rohamtól: a roham megzavarhatja a tanítást vs. epilepsziával élő gyermek tanulási lehetőségeitől való megfosztása

Képesség az elsősegélynyújtásra: a pedagógusok ismerjék a betegséget, a legtöbb roham magától elmúlik, orvosra nincs szükség - tudatos felelősségvállalás

Elutasítás: hiedelem, hogy a gyermek ideg- vagy elmebeteg, pedig az epilepszia önmagában a szellemi teljesítőképességet nem érinti

Túlvédés vs. egyénre szabott, rugalmas, minimális korlátozás - önállóságra nevelés (pl. gyógyszerszedés betartása, sport)

Nincs szükség speciális bánásmódra, megfelelő gondozás mellett jól tanulnak és kooperálnak

Mozgás- és ingerszegény életmód a testalkat és kedélyállapot harmóniájának felborulásához vezethet

A gyógyszerszedés miatt a gyermek fáradékonyabb, aluszékonyabb lehet - ne kivételezzünk vele de kaphat több segítséget (mind az alulkövetelés mind a túl sok elvárás káros)

Magatartászavarok jelentkezése, izoláció - párkapcsolatok kialakítása nehéz